

**EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU**

**Brüssel, 7. mai 2014
(OR. en)**

9475/14

**Institutsioonidevaheline dokument:
2013/0402 (COD)**

**PI 60
CODEC 1208**

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	14. mai 2014
Saaja:	Alaliste esindajate komitee
Eelmise dok nr:	8461/14 PI 40 CODEC 987 + COR1 + ADD1
Komisjoni dok nr:	17392/13 PI 178 CODEC 2842 + ADD 1-3
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitletakse avalikustamata oskusteabe ja äriteabe (ärisaladuste) ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastast kaitset – Üldine lähenemisviis

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 28. novembril 2013 ettepaneku eelnõu uute eeskirjade kohta, mis käsitlevad ärisaladuste kaitsmist ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise eest. Direktiivi eelnõu õiguslikuks aluseks on ELi toimimise lepingu artikkel 114, millega nähakse ette ühtse turu ladus toimimine.

2. Ettepanek esitati seoses juhtalgatusega „Innovaatiline liit”, mis on üks strateegia „Euroopa 2020” alustalasid ja mille raames komisjon otsustas luua innovatsiooni soodustava keskkonna. Selles raamistikus võttis komisjon vastu tervikliku strateegia, et tagada intellektuaalomandi ühtse turu ladus toimimine. Nimetatud strateegia hõlmab ka selliseid intellektuaalomandi õigusi täiendavaid valdkondi nagu ärisaladused.
3. Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitas oma arvamuse 25. märtsil 2014.
4. Euroopa andmekaitseinspektor esitas oma arvamuse 12. märtsil 2014.
5. Euroopa Parlament ei ole ettepanekut veel arutama hakanud.

II. MENETLUSE SEIS

6. Eesistujariik alustas ettepaneku arutamist 2014. aasta jaanuaris töörühma tasandil ning ilmnes selgelt, et liikmesriikide seas valitseb suur üksmeel direktiivi eelnõu üldeesmärgi suhtes ja nad tervitavad kõnealust algatust. Töörühma tasandil toimus kuus koosolekut ja arutelud võib kokku võtta järgmiselt.

Liikmesriigid leppisid kokku, et direktiivi eelnõus tuleb selgesõnaliselt märkida, et liikmesriikide õigusega võib ärisaladuste ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastu ette näha kaugeleulatuvama kaitse kui on nõutud direktiivi eelnõus (vt artikli 1 teine lõik). Seejuures peeti asjakohaseks selgitada, et selline kaugeleulatuvam kaitse peaks olema kooskõlas teatavate tekstis sätestatud põhimõtete, piirangute ja kaitsemeetmetega, mille eesmärk on tagada mõistlik ja tasakaalustatud õigusraamistik eelkõige seoses kostja õigustega.

Liikmesriigid leppisid kokku, et direktiivi eelnõu ei tohiks mõjutada nende pädevust kriminaalõiguse valdkonnas. Liikmesriikidele oli vastuvõetav artikli 5 sõnastus ja põhjenduse 8 esimene lause, mis mõlemad viitavad üksnes tsiviilõiguslikule kaitsele.

Liikmesriigid leppisid samuti kokku, et direktiivi eelnõus sisalduv ärisaladuse määratlus peaks olema kooskõlas WTO intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingus esitatud määratlusega.

Liikmesriigid arutasid seda, millist tegu tuleks pidada ärisaladuse ebaseaduslikuks omandamiseks, kasutamiseks ja avalikustamiseks (artikkel 3). Arutelu tulemusel selgus, et kuigi ebaseadusliku tegevuse olemasoluks esmase rikkuja (st isik, kes astub samme teabe omandamiseks, kes rikub konfidentsiaalsuskohustust) puhul oleks vajalik ebaausa käitumise element, ei tuleks nõuda tahtlikkuse ega raske hooletuse kriteeriumi täitmist; põhimõtteliselt tuleks passiivsete teabesaajate (kolmandad isikud) tegevuse ebaseaduslikuks tunnistamiseks siiski nõuda teadmise kriteeriumi täitmist (ilma et see piiraks liikmesriikide võimalust mitte nõuda sellist kriteeriumi oma õigusaktides tulenevalt artiklis 1 sisalduva minimaalse ühtlustamise klausli kohaldamisest). Nimetatud arutelust selgus ka, et kriminaalõigusest laenatud väljenditest (nt vargus, altkäemaks) tuleks artiklis 3 pigem loobuda ning et sellist käitumist tuleks kirjeldada objektiivselt.

Liikmesriigid arutasid vajadust tagada, et isikuid ei peetaks vastutavaks ärisaladuste omandamise, kasutamise ja avalikustamise eest, kui see on seadusega nõutud või lubatud. See puudutab muu hulgas juhtumeid, mil ametiasutustel võib olla lubatud koguda teavet oma ülesannete täitmiseks. Arutelu tulemusel lisati artiklisse 4 uus lõige 1a.

Arutelust selgus, et mõne direktiivi eelnõus ette nähtud meetme, menetluse ja abinõu puhul tuleks paremini arvesse võtta liikmesriikide tsiviilõiguse olemasolevaid lahendusi. See puudutab eeskätt kohtuvaidluse kuritarvitamise tagajärgi (artikli 6 lõige 2) ja aegumistähtaaja küsimust (artikkel 7). Liikmesriigid olid ka seisukohal, et aegumistähtaega tuleks pikendada võrreldes komisjoni ettepanekus esitatuga.

Liikmesriigid leidsid, et teabe konfidentsiaalsuse säilitamise mehhanismidele, mis on ette nähtud artiklis 8, tuleks lisada täiendavad kaitsemeetmed, nõuded ja piirangud, eesmärgiga suurendada õiguskindlust ja täiel määral austada poolte õigust õiglasele kohtulikule arutamisele.

Liikmesriigid leppisid kokku, et pädevatele õigusautustele on vaja võimaldada suuremat paindlikkust ettekirjutuste ja parandusmeetmete määramise vajaduse hindamisel (artikli 10 lõige 2 ja artikli 12 lõige 1).

Aruteludest selgus, et liikmesriikidel peaks olema võimalik kehtestada töötajatele soodsam kord seoses kahju hüvitamisega ärisaladuste ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise korral (artikli 13 lõige 1).

7. Töörühma 10. aprilli 2014. aasta koosoleku järel ja pärast delegatsioonidelt kirjalike märkuste saamist muutis eesistujariik ettepaneku kompromissteksti, mis on esitatud käesoleva dokumendi lisas.

Peamised muudatused, mis on tehtud võrreldes **algse** ettepanekuga, käsitlevad eespool punktis 6 nimetatud küsimusi ning on kokkuvõtlikult järgmised:

- minimaalse ühtlustamise vajadus, mis võimaldab liikmesriikidel kohaldada rangemaid meetmeid (artikkel 1);
- ärisaladuste ebaseaduslik omandamine, kasutamine ja avalikustamine (artikkel 3), mille puhul ebaseadusliku tegevuse juhtumite esitamist on lihtsustatud, ja artiklisse 4 on lisatud selgitused ärisaladuste seadusliku omandamise kohta;
- aegumistähtaega on nüüd pikendatud kuue aastani (artikkel 7);
- konfidentsiaalsuse säilitamine kohtumenetluste ajal (artikkel 8), mille puhul uue sõnastusega saavutatakse tasakaal ärisaladuste kaitsmise ja poolte õiguse vahel õiglasele kohtulikule arutamisele;
- õigusi rikkuvate kaupade võimalik üleandmine heategevusorganisatsioonile, mis kompromisstekstis ei ole enam kohustuslik (artikli 11 lõige 3);
- hüvitamine ja töötajate kaitse (artikkel 13).

III. KOKKUVÕTE

8. Alaliste esindajate komiteel palutakse:

- jõuda kokkuleppele käesoleva märkuse lisas esitatud eesistujariigi kompromissteksti alusel;
- esitada üldise lähenemisviisi tekst 26. mail 2014 toimuvale nõukogu istungile (konkurentsivõime), ning
- paluda nõukogul
 - üldise lähenemisviisi suhtes saavutatud kokkulepe kinnitada ja
 - paluda eesistujariigil alustada üldise lähenemisviisi alusel Euroopa Parlamendiga läbirääkimisi, et jõuda kokkuleppele esimesel lugemisel.

Dokumendis 8461/14 tehtud muudatused on tähistatud paksu allajoonitud kirja ja punktiiriga (...).

Ettepanek

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

milles käsitletakse avalikustamata oskusteabe ja äriteabe (ärisaladuste) ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastast kaitset

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

[...] ²

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt³

¹ ELT C , , lk .

² ...

³ ... **Euroopa Parlamendi ... seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* veel avaldamata) ja nõukogu ... otsus.**

ning arvestades järgmist:

- (1) Ettevõtjad ja mitteärilised teadusasutused investeerivad oskusteabe ja teabe – teadmistepõhise majanduse keskse väärtuse – omandamisse, arendamisse ja rakendamisse. Intellektuaalse kapitali loomisse ja rakendamisse tehtud investeeringutest sõltub nende konkurentsivõime turul ja seega ka investeeringute tulusus, mis on ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse algmotivatsioon. Kui avatus ei võimalda ettevõtjatel teadusse ja innovatsiooni tehtud investeeringutest täit kasu saada, kasutavad nad erinevaid viise oma innovatsiooni tulemuste omandiõiguse tagamiseks. Üks neist on ametlike intellektuaalomandiõiguste, nagu patente, disainilahenduse õiguste ja autoriõiguste kasutamine. Teine viis on piirata juurdepääsu ja teenida tulu ettevõtja jaoks väärtuslike teadmistega, mis ei ole üldteada. Sellist oskusteavet ja äriteavet, mis ei ole avalikustatud ja mida soovitakse hoida konfidentsiaalsena, nimetatakse ärisaladuseks. Mis tahes suures ettevõtjad peavad ärisaladusi sama väärtuslikuks kui patente ja muid intellektuaalomandiõiguse vorme ning kasutavad konfidentsiaalsust ettevõtjate konkurentsivõime ja teadusinnovatsiooni juhtimise vahendina; sellega hõlmatakse mitmesugust teavet, mis on ulatuslikum tehnoloogilistest teadmistest ja seisneb ärilistes andmetes, nagu teave klientide ja tarnijate kohta (mis võib sisaldada isikuandmeid), äriplaanid või turu-uuringud ja -strateegiad. Kaitstes kas intellektuaalomandiõiguste täienduse või alternatiivina niivõrd paljusid erinevaid oskusteabe ja äriteabe liike, võimaldavad ärisaladused loojal oma loomingu ja innovatsiooniga kasumit teenida ning on seetõttu eriti olulised ettevõtja konkurentsivõime ning teadus- ja arendustegevuse ning innovaatilisuse jaoks.

- (2) Avatud innovatsioon on oluline uute teadmiste loomise hoob ning ühiselt loodud teadmiste kasutamisel põhinevate uute ja innovaatiliste ärimudelite tekkimise alus. Ärisaladuste oluline roll on kaitsta teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raames siseturu piirides ja nende üleselt toimuvat ettevõtjate ja teadusasutuste vahelist teadmiste vahetust. Teaduskoostöö, sealhulgas piiriülene koostöö, on eriti oluline ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse suurendamiseks siseturul. Avatud innovatsioon on katalüsaator, mis võimaldab uutel ideedel turule jõuda, rahuldades tarbijate vajadusi ja lahendades ühiskondlikke probleeme. Siseturul, kus sellise piiriülese koostöö tõkked on muudetud minimaalseks ning koostöö toimib moonutamata, peaks intellektuaalne loometegevus ja innovatsioon julgustama innovaatilistesse tootmisviisidesse, teenustesse ja toodetesse investeerimist. Selline intellektuaalset loometegevust ja innovatsiooni soodustav keskkond on oluline ka tööhõive kasvu ja liidu majanduse konkurentsivõime parandamise seisukohalt. Ärisaladused on üks ettevõtjate poolt enim kasutatav intellektuaalse loomingu ja innovaatilise oskusteabe kaitsmise viise, kuid ometi on need olemasoleva liidu õigusraamistikuga kõige vähem kaitstud muude isikute poolse ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise eest.

- (3) Innovaatilisi ettevõtjaid ohustavad aina enam ärisaladuste omastamisele suunatud ebaausad tegevused, nagu vargus, loata kopeerimine, majandusspionaaž ja konfidentsiaalsusnõuete rikkumine, mis võivad lähtuda nii liidu seest kui ka väljastpoolt. Viimase aja suundumused, nagu üleilmastumine, allhangete sagenemine, tarneahelate pikenemine ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia laienenud kasutamine, suurendavad sellise tegevuse ohtu. Ärisaladuse ebaseaduslik omandamine, kasutamine või avalikustamine ei lase ärisaladuse seaduslikul omajal oma innovatsiooni tulemustest esimese turuletulijana tulu saada. Kogu liitu hõlmavate tulemuslike ja võrreldavate ärisaladusi kaitsvate õiguslike vahendite puudumine vähendab stiimuleid piiriüleseks innovatsiooniks siseturul ega lase ära kasutada ärisaladuste kui majanduskasvu ja tööhõive tõukejõu kõiki võimalusi. See ei julgusta innovatsiooni ja loovust ning investeringud vähenevad, kahjustades siseturu ladusat toimimist ja nõrgestades selle võimet suurendada majanduskasvu.
- (4) Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames tehtud rahvusvahelised jõupingutused selle probleemi lahendamiseks on viinud intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu sõlmimiseni. See sisaldab muu hulgas ärisaladuste kolmandate isikute poolse ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastast kaitset käsitlevaid sätteid, mis kujutavad endast ühiseid rahvusvahelisi norme. See leping kiideti heaks nõukogu otsusega 94/800/EÜ ning on siduv kõikide liikmesriikide ja ka liidu enda jaoks⁴.

⁴ Nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsus, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, 23.12.1994, lk 1).

- (5) Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingule vaatamata erinevad liikmesriikide õigusaktid oluliselt selles, kuidas on ärisaladused kaitstud teiste isikute poolse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamise eest. Näiteks ei ole kõikides liikmesriikides ärisaladust ja/või ärisaladuse ebaseaduslikku omandamist, kasutamist või avalikustamist riiklikult määratletud, mistõttu kaitse ulatus ei ole selgesti arusaadav ning erineb liikmesriigiti. Samuti puudub järjekindlus selles, millised tsiviilõiguslikud õiguskaitsemeetmed on ärisaladuste ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamise puhuks loodud, kuivõrd kõikides liikmesriikides ei ole võimalik anda tegevuse lõpetamise korraldust kolmandatele isikutele, kes ei ole ärisaladuse seadusliku omaja konkurendid. Samuti käsitletakse liikmesriigiti erinevalt kolmandaid isikuid, kes on omandanud ärisaladuse heauskselt, kuid on hiljem seda kasutades teada saanud, et nendepoolsele omandamisele oli eelnenud ebaseaduslik omandamine mõne teise isiku poolt.

- (6) Siseriiklikud õigusnormid erinevad ka selle poolest, kas ärisaladuse seaduslikud omajad võivad taotleda nende kaupade hävitamist, mille on tootnud kolmandad isikud, kes kasutavad ärisaladusi ebaseaduslikult, või selliste dokumentide, toimikute või materjalide tagastamist või hävitamist, mis sisaldavad või millega kasutatakse ebaseaduslikult omandatud või kasutatud ärisaladust. Samuti ei ole kohaldatavates kahjude arvutamist käsitlevates siseriiklikes õigusnormides võetud alati arvesse ärisaladuste immateriaalset olemust, mille tõttu on raske näidata tegelikku saamata jäänud kasu või rikkuja ebaõiglast rikastumist, kui kõnealuse teabe turuväärtust ei ole võimalik kindlaks määrata. Ainult mõnes liikmesriigis on lubatud kohaldada abstraktseid eeskirju kahjude arvutamiseks, võttes aluseks mõistliku litsentsitasu või tasu, mida oleks tulnud maksta juhul, kui ärisaladuse kasutamise litsents oleks olemas olnud. Peale selle ei ole paljude liikmesriikide õigusnormidega ette nähtud ärisaladuse konfidentsiaalsuse asjakohast kaitset juhul, kui ärisaladuse omaja esitab hagi ärisaladuse väidetava kolmanda isiku poolt ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamise kohta, millega vähendatakse olemasolevate meetmete ja õiguskaitsevahendite tõhusust ja nõrgendatakse pakutavat kaitset.

- (7) Erinevused liikmesriikide kehtestatud ärisaladuste õiguskaitstes viitavad sellele, et ärisaladuste kaitse tase ei ole terves liidus võrdne, mis põhjustab selles valdkonnas siseturu killustumist ja nõrgendab õigusnormide üldist hoiatavat mõju. Siseturgu kahjustatakse sellega, et sellised erinevused vähendavad ettevõtjate motivatsiooni tegeleda innovatsiooniga seotud piiriülese majandustegevusega, sh teadus- ja tootmisalase koostööpartnerluse, allhanke või investeerimisega teistesse liikmesriikidesse, mis sõltuks ärisaladusena kaitstud teabe kasutamisest. Piiriülest teadus- ja arendustegevusealast võrgustikku ja innovatsioonialast tegevust, sh sellega seotud tootmist ja sellele järgnevat piirülest kaubandust, peetakse liidus vähem ligitõmbavaks ja keerulisemaks, mis põhjustab samuti innovatsiooniga seotud ebatõhusust liidu ulatuses. Peale selle on äririsk suurem suhteliselt madalama kaitsetasemega liikmesriikides, kus ärisaladusi võib lihtsamalt varastada või muul viisil ebaseaduslikult omandada. Selle tagajärg on kapitali ja majanduskasvu suhet parandava innovatsiooni ebatõhus jaotumine siseturul, sest kulud kaitsemeetmetele suurenevad, et korvata ebatõhus õiguskaitse mõnes liikmesriigis. Samuti soodustatakse sellega ebaausate konkurentide tegevust, kes võivad pärast ärisaladuste ebaseaduslikku omandamist levitada selle tulemusel saadud kaupu kogu siseturul. Seadusandliku korra erinevused lihtsustavad ka kaupade kolmandatest riikidest liitu importimist nõrgema kaitsega sissetoomiskohtade kaudu, kuigi selliste kaupade väljatöötamine, tootmine või turustamine tugineb varastatud või muul ebaseaduslikul viisil omandatud ärisaladustel. Kokkuvõttes kahjustavad sellised erinevused siseturu nõuetekohast toimimist.

- (8) Asjakohane on kehtestada õigusnormid liidu tasandil, et ühtlustada riiklikud seadusandlikud süsteemid tagamaks ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamise korral piisav ja järjepidev tsiviilõigusliku kaitse tase kogu siseturul, ilma et see piiraks liikmesriikide võimalust näha ette kaugeleulatuvam kaitse **ärisaladuste ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamise eest, tingimusel et austatakse muude isikute huvide kaitseks kasutatavaid kaitsemeetmeid**. Selle saavutamiseks on oluline kehtestada ärisaladuse ühetähenduslik määratlus, ilma et piirataks objekti, mida tuleb omastamise eest kaitsta. Selline määratlus tuleb seega koostada nii, et see hõlmaks äri-, tehnoloogilist ja oskusteavet juhul, kui on olemas nii õigustatud huvid konfidentsiaalsuse hoidmiseks kui ka õiguspäraseid ootused selle konfidentsiaalsuse säilitamise suhtes. Sellisel teabel **või** oskusteabel peaks lisaks olema kas tegelik või potentsiaalne kaubanduslik väärtus. Sellisel teabel või oskusteabel on kaubanduslik väärtus eelkõige seetõttu, et selle ebaseaduslik omandamine, kasutamine või avalikustamine kahjustab tõenäoliselt teabe üle seaduslikku kontrolli omava isiku huve, kuna kahjustab tema teaduslikku ja tehnilist potentsiaali, äri- või finantshuve, strateegilist positsiooni või konkurentsivõimet. Selline määratlus peaks oma olemuselt välistama vähetähtsa teabe ja ei tohiks laieneda teadmistele ja oskustele, mis töötajad on omandanud oma tavapärast tööd tehes ja mis on üldteada või lihtsalt kättesaadavad nende ringkondade inimestele, kes kõnealuse teabega tavaliselt tegelevad.

- (9) Samuti on oluline määrata kindlaks asjaolud, mille korral on õiguskaitse põhjendatud. Selleks on vaja kehtestada käitumine ja tavad, mida tuleb käsitleda ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamisena. [...] ⁵

⁵ ...

- (10) Innovatsiooni huvides ja konkurentsi soodustamiseks ei tohiks käesoleva direktiivi sätetega anda ühtegi ainuõigust ärisaladusena kaitstavale oskusteabele või teabele. Seega on eespool nimetatud oskusteabe ja teabe iseseisev leidmine endiselt võimalik. **Seaduslikult omandatud** toote pöördprojekteerimine on teabe saamise seaduslik vahend, kui lepingus ei ole kokku lepitud teisiti. Seadusega võib siiski piirata selliste lepinguliste kokkulepete sõlmimist, näiteks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/24/EÜ⁶ artikli 5 lõikele 3.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/24/EÜ arvutiprogrammide õiguskaitse kohta (ELT L 111, 5.5.2009, lk 16).

(10a) Lisaks sellele ei tohiks ebaseaduslikuna käsitada ärisaladuste omandamist, kasutamist või avalikustamist, kui see on seadusega nõutud või lubatud. Seetõttu peaks ärisaladuse omandamine, kasutamine või avalikustamine haldus- või õigusasutuste poolt nende ülesannete täitmiseks olema seaduslik. Samuti ei tuleks ärisaladuse ebaseadusliku avalikustamisena käsitada sellise ärialase teabe avalikustamist liidu institutsioonide ja asutuste või liikmesriikide ametiasutuste poolt, mis on nende valduses Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1049/2001⁷ kohaste kohustuste alusel või muude dokumentidele juurdepääsu käsitlevate õigusnormide alusel või liikmesriikide ametiasutuste läbipaistvuskohustuste alusel. Ebaseadusliku omandamise alla ei kuulu ka ärisaladuste omandamine ja avalikustamine seoses töötajate esindajate teavitamise, nendega konsulteerimise ja nende osalemise õiguse teostamisega kooskõlas liidu ja siseriikliku õiguse või tavade ning seoses töötajate ja tööandjate huvide kollektiivse kaitse, sealhulgas ühise otsusetegemisega, ilma et see piiraks selliselt omandatud teabe saajatele kehtestatud konfidentsiaalsuskohustust. Ebaseadusliku tegevusena ei tuleks käsitada ka ärisaladuse omandamist või avalikustamist liidu või siseriikliku õiguse kohaselt teostatava kohustusliku auditi raames.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43).

(10b) Sageli avalikustab meedia andmeid või teavet, mida mõni isik peab ärisaladuseks, kuid mille avaldamine võib olla kooskõlas avaliku huviga. Seetõttu on oluline, et sätestatud meetmed ja õiguskaitsevahendid ei piiraks sõnavabaduse ja teabevabaduse kasutamist (mis hõlmab massiteabevahendite vabadust ja mitmekesisust, nagu on kajastatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 11), kui see on õiguspärane.

(10c) Käesolev direktiiv ei peaks mõjutama sotsiaalpartnerite õigust sõlmida kollektiivlepinguid, kui see on tööõigusega ette nähtud, milles käsitletakse kohustust mitte avalikustada ärisaladust või piirata selle kasutamist ning sellise kohustuse rikkumise tagajärgi kohustuse võtnu suhtes, tingimusel et sellise kollektiivlepinguga ei piirata kaitsemeetmeid, mis puudutavad käesolevas direktiivis sätestatud erandeid, mille puhul käesoleva direktiiviga väidetava ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise eest ette nähtud meetmete, menetluste ja õiguskaitsevahendite kohaldamise taotlus tagasi lükatakse.

(11) Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt tuleks ärisaladuste kaitsmiseks kavandatud meetmed ja õiguskaitsevahendid välja töötada nii, et need täidaks teadustegevuse ja innovatsiooni siseturu ladusa toimimise eesmärki, seadmata ohtu teisi eesmärke ja avaliku huvi põhimõtteid. Sellega seoses tagavad meetmed ja õiguskaitsevahendid, et pädevad õigusasutused võtavad arvesse selliseid tegureid nagu ärisaladuse väärtus, käitumise raskusaste, mis viis ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamiseni, ning samuti sellise käitumise mõju. Samuti tuleks tagada, et pädevatele õigusasutustele on antud kaalutusõigus kaaluda kohtuvaidluse poolte ja kolmandate isikute ning, kui see on asjakohane, ka tarbijate huve.

- (12) Siseturu ladus toimimine satuks ohtu juhul, kui sätestatud meetmeid ja õiguskaitsevahendeid kasutatakse ebaseaduslike kavatsuste saavutamiseks, mis on vastuolus käesoleva direktiivi eesmärkidega. Seetõttu on oluline anda õigusasutustele õigus võtta vastu asjakohaseid meetmeid kuritahtliku käitumise korral hagejate poolt, kes tegutsevad pahatahtlikult ja esitavad ilmselgelt põhjendamatuid taotlusi, mille eesmärk on näiteks lükata ebaõiglaselt edasi või piirata kostja turulepääsu või hirmutada või ahistada kostjat muul viisil. Samuti on oluline, et sätestatud meetmed ja õiguskaitsevahendid ei piiraks rikkumistest teatamist. Seetõttu ei tuleks ärisaladuste kaitset laiendada sellistele juhtumitele, mille korral ärisaladuse avalikustamine teenib avalikku huvi niivõrd, kuivõrd sellega avalikustatakse üleastumine või väärtegu.
- (13) Õiguskindluse huvides ja arvestades seda, et ärisaladuste seaduslikelt omajatelt eeldatakse hoolsuskohustuse täitmist seoses nende väärtuslike ärisaladuste konfidentsiaalsuse säilitamise ning nende kasutamise jälgimisega, näib asjakohane piirata **sisuliste nõuete esitamist või** võimalust algetada ärisaladuste kaitseks hagimenetlust teatud tähtajaga.

- (14) Võimalus, et ärisaladus kaotab kohtumenetluse ajal konfidentsiaalsuse, takistab ärisaladuste seaduslikel omajatel sageli algatada menetlust oma ärisaladuste kaitsmiseks, mis seab ohtu sätestatud meetmete ja õiguskaitsevahendite tõhususe. Seetõttu on kooskõlas asjakohaste kaitsemeetmetega, mis tagavad õiguse õiglasele kohtupidamisele, vaja kehtestada konkreetsed nõuded, mille eesmärk on kaitsta kohtuvaidluse aluseks oleva ärisaladuse konfidentsiaalsust selle kaitsmiseks algatatud kohtumenetluse ajal. Need peaksid hõlmama võimalust piirata isikute ringi, kellel on juurdepääs tõenditele või kohtuistungile, või avaldada ainult kohtuotsuste mittekonfidentsiaalsed osad. **Kui piiratakse isikute ringi, kellel on juurdepääs tõenditele või kohtuistungile, peaks kõnealusesse isikute ringi kuuluma vähemalt üks isik menetluse kummaltki poolelt ja tema vastav advokaat või esindaja, tagamaks, et ei kahjustataks poolte õigust õiglasele kohtulikule arutamisele. Kui asjaomane pool on juriidiline isik, peaks nimetatud ringi kuuluvate isikute arv olema selline, et see tagaks juriidilise isiku nõuetekohase esindatuse.** Selline kaitse peaks jääma pärast kohtumenetluse lõppu kehtima, kuni ärisaladusega kaitstud teave ei ole üldkasutatav.

- (15) Ärisaladuse ebaseaduslik omandamine kolmanda isiku poolt võib ärisaladuse seaduslikule omajale tekitada suurt kahju, sest kui ärisaladus on kord juba avalikustatud, ei ole omajal enam võimalik taastada ärisaladuse kaotamisele eelnenud olukorda. Seetõttu on oluline kehtestada kiired, tõhusad ja kättesaadavad ajutised abinõud ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamise koheseks lõpetamiseks, sealhulgas juhul, kui kõnealust ärisaladust kasutatakse teenuste osutamiseks. Selline abi peab olema kättesaadav, ilma et tuleks oodata sisulist kohtuotsust, võttes seoses kõnealuse kohtuasja olemusega igakülgselt arvesse kaitseõigusi ja proportsionaalsuse põhimõtet. **Teatavatel juhtudel võib väidetaval rikkujal lubada tagatise esitamise tingimusel jätkata ärisaladuse kasutamist või avalikustamist, kui selle üldkasutatavaks muutumise oht on väike.** Samuti võib nõuda tagatise määral, millest piisab selleks, et hüvitada kostjale kulud ja kahju, mis on põhjustatud põhjendamatu taotluse tõttu, eriti juhul, kui igasugune viivitamine põhjustaks ärisaladuse seaduslikule omajale korvamatut kahju.
- (16) Samal põhjusel on samuti oluline kehtestada meetmed, mis hoiaksid ära ärisaladuse edaspidise ebaseadusliku kasutamise või avalikustamise, sealhulgas juhul, kui kõnealust ärisaladust kasutatakse teenuste osutamiseks. Selleks et keelavad meetmed oleksid tõhusad, peab nende kestus, juhul kui asjaolude tõttu on vaja aega piirata, olema piisav selleks, et kõrvaldada igasugune äriine eelis, mille kolmas isik võis saada ärisaladuse ebaseaduslikust omandamisest, kasutamisest või avalikustamisest. Ühtegi sellist meetet ei tohiks mingil juhul jõustada, kui ärisaladusega algselt kaitstud teave on saanud üldkasutatavaks põhjustel, mida ei saa seostada kostjaga.

- (17) Ärisaladust võidakse kasutada ebaseaduslikult selleks, et töötada välja, toota või turustada kaupu või nende osi, mida võidakse levitada siseturul, kahjustades sellega ärisaladuse omaja ärihuve ja siseturu toimimist. Selliste juhtumite korral ja kui kõnealune ärisaladus avaldab olulist mõju selle tulemusel saadud kauba kvaliteedile, väärtusele või hinnale või kulude vähenemisele, hõlbustades või kiirendades kauba tootmis- või turustamisprotsessi, on oluline anda õigusasutustele volitused tõhusate ja nõuetekohaste meetmete kehtestamiseks, mille eesmärk on tagada, et sellised kaubad ei jõuaks turule või need eemaldataks turult. Kaubanduse üleilmset iseloomu arvestades on samuti vajalik, et need meetmed sisaldaks keeldu importida selliseid kaupu liitu või neid turuletoomise või pakkumise eesmärgil ladustada. Võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet, ei pea parandusmeetmed ilmingimata hõlmama kaupade hävitamist, kui on olemas muud kasutatavad võimalused, nagu kauba õigusi rikkuva omaduse eemaldamine või kaupade turult kõrvaldamine näiteks annetusena heategevusorganisatsioonidele.

(18) Isik võis algselt omandada ärisaladuse heauskselt, saades alles hiljem teada (muu hulgas saades algse ärisaladuse omajalt ametliku teatise), et tema teadmised kõnealuse ärisaladuse kohta on pärit allikatest, mis kasutavad asjaomast ärisaladust või avalikustavad selle ebaseaduslikult. Vältimaks seda, et kehtestatud parandusmeetmed või ettekirjutused ei põhjustaks selliste asjaolude esinemisel sellele isikule ebaproportsionaalset kahju, peaks liikmesriigid asjakohaste juhtumite korral nägema ette võimaluse, et kannatanule määratakse alternatiivse meetmena rahaline hüvitis, tingimusel et selline hüvitis ei ületa nende litsentsitasude või tasude summat, mis oleks kuulunud maksmisele, kui see isik oleks saanud loa kõnealuse ärisaladuse kasutamiseks, selle ajavahemiku eest, mille jooksul algne ärisaladuse omaja oleks saanud takistada ärisaladuse kasutamist. Sellele vaatamata ei tohiks sellist ebaseaduslikku kasutamist lubada juhul, kui ärisaladuse ebaseadusliku kasutamise näol on tegemist õigusrikkumisega, mida ei ole käesolevas direktiivis käsitletud või mis võiks kahjustada tarbijaid.

- (19) Selleks et isik, kes on või peaks olema teadlik sellest, et ta omandab ärisaladuse ebaseaduslikult, kasutab seda ebaseaduslikult või avalikustab selle ebaseaduslikult, ei saaks sellisest käitumisest kasu ja tagamaks seda, et ärisaladuse kahju kannatanud omajale taastataks võimaluse piires olukord, milles ta oleks olnud juhul, kui sellist käitumist ei oleks toimunud, on vajalik kehtestada piisav hüvitis ebaseadusliku käitumise tagajärjel saadud kahju eest. Ärisaladuse kahju kannatanud omajale määratava kahjutasu summa puhul tuleks võtta arvesse kõiki asjakohaseid tegureid, nagu ärisaladuse omaja saamata jäänud tulu või rikkuja teenitud ebaseaduslik tulu ja asjakohastel juhtudel ärisaladuse omajale põhjustatud moraalne kahju. Teise võimalusena võib näiteks juhul, kui tegelike põhjustatud kahjude summat on ärisaladuse immateriaalset olemust arvesse võttes keeruline kindlaks määrata, tuletada kahjusumma näiteks litsentsitasudest või tasudest, mis oleks kuulunud maksmisele juhul, kui rikkuja oleks taotlenud kõnealuse ärisaladuse kasutamiseks luba. Eesmärk ei ole karistusliku kahjuhüvitise kohustuse kehtestamine, vaid objektiivsel kriteeriumil põhineva hüvitise tagamine, võttes samas arvesse ärisaladuse omaja kantud kulusid, nagu tuvastamise ja uurimistegevuse kulud. **Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide põhimõtteid, mis käsitlevad vastutust ametlike tööülesannete rikkumise eest.**
- (20) Selleks et see toimiks täiendava hoiatusmeetmena tulevastele rikkujale ja aitaks kaasa üldsuse teadlikkuse suurendamisele, oleks kasulik neid juhtumeid käsitlevad kohtuotsused, mis on seotud ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamisega, avaldada (sh vajaduse korral võimalikult nähtaval viisil), kui sellise avaldamise tulemusel ei avalikustata ärisaladust ega kahjustata ebaproportsionaalselt füüsiliste isikute eraelu puutumatust ja mainet.

- (21) Ärisaladuse omajatele kättesaadavate meetmete ja õiguskaitsevahendite tõhusust võib kahjustada mittevastavus pädevate õigusasutuste vastu võetud asjaomastele otsustele. Seetõttu on vaja tagada, et sellistel asutustel oleks karistuse määramiseks asjakohased volitused.
- (22) Ärisaladuste kaitsega seotud meetmete ühetaolise kohaldamise hõlbustamiseks on asjakohane ette näha ühelt poolt liikmesriikide ning teiselt poolt liikmesriikide ja komisjoni vahelised koostöö- ja teabevahetuse süsteemid, moodustades selleks liikmesriikide määratud korrespondentide võrgu. Peale selle peaks komisjon selleks, et hinnata, kas meetmed täidavad kavandatud eesmärki, uurima vajaduse korral koos intellektuaalomandiga seotud õigusrikkumiste Euroopa vaatluskeskusega käesoleva direktiivi kohaldamist ning liikmesriikide võetud meetmete tõhusust.
- (23) Käesolevas direktiivis järgitakse põhiõigusi ja võetakse arvesse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga kinnitatud põhimõtteid, eriti õigust era- ja perekonnaelu puutumatusel, õigust isikuandmete kaitsele, sõna- ja teabevabadust, kutsevabadust ja õigust teha tööd, ettevõtlusvabadust, õigust omandile, õigust heale haldusele, õigust tutvuda dokumentidega ja õigust ärisaladuse hoidmisele, õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele ning kaitseõigust.

- (24) Oluline on, et järgitaks eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse õigusi iga isiku puhul, kelle isikuandmeid ärisaladuse omaja võib kaitsta kui ärisaladust või kes on seotud ärisaladuste ebaseadusliku omandamisega, kasutamist või avalikustamist käsitlevate kohtuvaidlustega ja kelle isikuandmeid töödeldakse. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 95/46/EÜ⁸ reguleeritakse isikuandmete töötlemist, mida teostatakse liikmesriikides käesoleva direktiivi kontekstis ja liikmesriikide pädevate asutuste, eriti liikmesriikide määratud sõltumatute riigiasutuste järelevalve all. Seetõttu ei tohiks käesolev direktiiv mõjutada direktiiviga 95/46/EÜ sätestatud õigusi ja kohustusi, eelkõige andmesubjekti õigust tutvuda oma töödeldavate isikuandmetega, nõuda nende parandamist, kustutamist või sulgemist, kui andmed on ebatäielikud või ebaõiged, ning vajaduse korral kohustust töödelda tundlikke andmeid vastavalt direktiivi 95/46/EÜ artikli 8 lõikele 5.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

- (25) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki saavutada ladusalt toimiv siseturg, kehtestades ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise korral kogu siseturul piisava ja võrreldava õiguskaitse, ei ole liikmesriigid võimalised piisavalt saavutama, kuid kavandatud meetme ulatuse või toime tõttu saab eesmärgi paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta vastu meetmeid kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 5. Samas artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei ületa käesolev direktiiv piire, mis on vajalikud selle eesmärgi saavutamiseks.
- (26) Käesoleva direktiivi eesmärk ei peaks olema õigusalaast koostööd, kohtualluvust ning tsiviil- ja kaubandusajades tehtud otsuste tunnustamist ja jõustamist käsitlevate ühtlustatud eeskirjade kehtestamine ega kohaldatava õigusega tegelemine. Liidu muud õigusaktid, millega reguleeritakse selliseid asju üldiselt, peaks põhimõtteliselt jääma käesolevas direktiivis käsitletud valdkonna suhtes võrdväärselt kohaldatavateks.
- (27) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada konkurentsioigust käsitlevate õigusnormide kohaldamist, eriti Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 101 ja 102. Käesoleva direktiiviga ette nähtud meetmeid ei tohiks kasutada konkurentsi ebaõigeks piiramiseks viisil, mis on vastuolus nimetatud aluslepinguga.
- (28) Vastavalt määruse (EÜ) nr 45/2001⁹ artikli 28 lõikele 2 konsulteeriti Euroopa andmekaitseinspektoriga ning ta esitas oma arvamuse¹⁰ 12. märtsil 2014.**

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

¹⁰ ELT C...

- (28) Meetmed, mis võetakse vastu ärisaladuste kaitsmiseks ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise eest, ei tohiks mõjutada ühegi teise valdkonna asjaomase õiguse, sh intellektuaalomandi õiguse, eraelu puutumatuse, dokumentidele juurdepääsu ja lepinguõiguse kohaldamist. Ent kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/48/EÜ¹¹ ja käesoleva direktiivi reguleerimisala kattuvad, siis on käesolev direktiiv ülimuslik (*lex specialis*),

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I peatükk

Reguleerimisese ja -ala

Artikkel 1

Reguleerimisese ja -ala

Käesoleva direktiiviga sätestatakse eeskirjad ärisaladuste ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise eest kaitsmise kohta.

Kooskõlas aluslepingu sätetega võivad liikmesriigid ärisaladuste ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamise vastu ette näha kaugeleulatuvama kaitse, kui on nõutud käesolevas direktiivis, tingimusel et on tagatud vastavus artiklitega 4 ja 5, **artikli** 6 lõikega 1, **artikliga** 7, **artikli 8 lõike 1** teise lõiguga, **artikli** 8 lõigetega 3 ja 4, artikli 9 lõikega 2, **artiklitega** 10 ja 12 ning **artikli** 14 lõikega 3.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (ELT L 157, 30.4.2004, lk 45).

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „ärisaladus” – teave, mis vastab kõikidele järgmistele nõuetele:
 - a) on saladus selles tähenduses, et see ei ole kogumis või üksikosade täpses paigutuses ja kokkupanus üldteada või kergesti kättesaadav nende ringkondade isikutele, kes tavaliselt kõnesolevat laadi teabega tegelevad;
 - b) sellel on kaubanduslik väärtus selle salajasuse tõttu;
 - c) selle üle seaduslikku kontrolli omav isik on asjaoludest lähtuvalt võtnud vajalikke meetmeid, et hoida seda salajas;
- (2) „ärisaladuse omanik” – iga füüsiline või juriidiline isik, kellel on ärisaladuse üle seaduslik kontroll;
- (3) „rikkuja” – iga füüsiline või juriidiline isik, kes on ärisaladused ebaseaduslikult omandanud, neid ebaseaduslikult kasutanud või need ebaseaduslikult avalikustanud;
- (4) „õigusi rikkuvad kaubad” – kaubad, mille väljatöötamisel, kvaliteedi tagamisel, kasutamisel, tootmisprotsessis või turustamisel saadakse olulist kasu ebaseaduslikult omandatud, kasutatud või avalikustatud ärisaladustest.

II peatükk

Ärisaladuste omandamine, kasutamine ja avalikustamine

Artikkel 3

Ärisaladuste ebaseaduslik omandamine, kasutamine ja avalikustamine

1. Liikmesriigid tagavad, et ärisaladuste omajatel on õigus taotleda käesolevas direktiivis sätestatud meetmete, menetluste ja õiguskaitsevahendite kohaldamist, et hoida ära **nende** ärisaladuse ebaseaduslik omandamine, kasutamine või avalikustamine või saada selle eest hüvitist.
2. Ärisaladuse omandamist ärisaladuse omaja nõusolekuta käsitatakse ebaseaduslikuna, kui see on toimunud järgmisel viisil:
 - a) volitamata juurdepääs mis tahes dokumentidele, esemetele, materjalidele, ainetele või elektroonilistele failidele, mis on ärisaladuse omaja seadusliku kontrolli all ja mis sisaldavad ärisaladust või millest saab ärisaladuse tuletada, või nende kopeerimine või omastamine;
 - b) välja jäetud;
 - c) välja jäetud;
 - d) välja jäetud;
 - e) välja jäetud;

- f) igasugune käitumine, mida konkreetsete asjaolude korral käsitatakse ausa kaubandustavaga vastuolus olevana.
3. Ärisaladuse kasutamist või avalikustamist käsitatakse ebaseaduslikuna juhul, kui seda teeb ärisaladuse omaja nõusolekuta isik, kelle puhul leitakse, et ta vastab mis tahes järgmisele tingimusele:
- a) ta **on** ärisaladuse omandanud ebaseaduslikult;
 - b) ta **rikub** konfidentsiaalsuslepingut või mis tahes muud kohustust ärisaladust mitte avalikustada;
 - c) ta **rikub** lepingulist või mis tahes muud ärisaladuse kasutamise piiramise kohustust.
4. Ärisaladuse omandamist, kasutamist või avalikustamist käsitatakse ebaseaduslikuna ka juhul, kui isik omandamise, kasutamise või avalikustamise ajal teadis või pidi asjaolusid arvestades teadma, et ärisaladus omandati **otse või kaudselt** teiselt isikult, kes kasutas ärisaladust või avalikustas selle ebaseaduslikult lõike 3 tähenduses.
5. Õigusi rikkuvate kaupade tootmist, pakkumist või turuletoomist või õigusi rikkuvate kaupade sellistel eesmärkidel importimist, eksportimist või ladustamist käsitatakse samuti ärisaladuse ebaseadusliku kasutamisenä, kui sellist tegevust teostanud isik teadis või pidi asjaolusid arvestades teadma, et ärisaladust kasutati ebaseaduslikult lõike 3 tähenduses.

Artikkel 4

Ärisaladuste seaduslik omandamine, kasutamine ja avalikustamine ning erandid

1. Ärisaladuste omandamist käsitatakse seaduslikuna, kui see on omandatud mis tahes järgmisel teel:
 - a) iseseisev avastamine või loomine;
 - b) sellise toote või eseme jälgimine, uurimine, demonteerimine või katsetamine, mis on tehtud üldsusele kättesaadavaks või mis on sellise teabe omandaja seaduslikus valduses, kes on vaba mis tahes õiguslikult **kehtivast** kohustusest piirata ärisaladuse omandamist;
 - c) igasugune muu tava, mis on konkreetsete asjaolude korral vastavuses ausa kaubandustavaga.
- 1a. Ärisaladuste omandamist, kasutamist või avalikustamist peetakse seaduslikuks sel määral, mil liidu või siseriiklik õigus sellist omandamist, kasutamist või avalikustamist nõuab või lubab.
2. Liikmesriigid tagavad, et käesolevas direktiivis sätestatud meetmete, menetluste ja õiguskaitsevahendite kohaldamisest loobu**takse** juhul, kui väidetav ärisaladuse ebaseaduslik omandamine, kasutamine või avalikustamine toimus mis tahes järgmisel juhul:
 - a) sõna- ja teabevabaduse seaduslikuks kasutamiseks;

- b) üleastumise, väärteo või ebaseadusliku tegevuse paljastamise eesmärgil, tingimusel et ärisaladuse väidetav omandamine, kasutamine või avalikustamine oli selliseks paljastamiseks vajalik ja seega tegutses kostja avalikes huvides;
- c) ärisaladuse avalikustasid töötajad oma esindajatele nende esindusülesannete seaduspärase täitmise osana, **tingimusel et selline avalikustamine oli vajalik nende ülesannete täitmiseks**;
- d) välja jäetud;
- e) liidu või siseriikliku õiguse kohaselt tunnustatud seadusjärgse huvi kaitsmise eesmärgil.

III peatükk

Meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid

1. JAGU

ÜLDSÄTTED

Artikkel 5

Üldine kohustus

1. Liikmesriigid sätestavad meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid, mis on vajalikud selleks, et tagada ärisaladuste ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastaste tsiviilõiguskaitsevahendite kättesaadavus.

2. **Lõikes 1 osutatud** meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid:

- a) peavad olema õiglased ja erapooletud;
- b) ei tohi olla ebaotstarbekalt keerulised või kulukad ega sisaldada ebamõistlikke tähtaegu või põhjendamatuid viivitusi;
- c) olema tõhusad ja hoiatavad.

Artikkel 6

Kohtuvaidluse proportsionaalsus ja kuritarvitamine

1. **K**äesoleva direktiivi kohaselt sätestatud meetmeid, menetlusi ja õiguskaitsevahendeid kohaldada**takse** viisil, mis:

- a) on proportsionaalne;
- b) väldib seaduslikule kaubandusele siseturul tõkete loomist; **ning**
- c) tagab kaitsemeetmed nende kuritarvitamise vastu.

2. Liikmesriigid tagavad, et pädevad õigusasutused võivad kostja taotluse alusel kohaldada siseriiklikus õiguses sätestatud asjakohaseid meetmeid, kui ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamisega seotud hagi on ilmselgelt alusetu, ja nad leiavad, et hageja on algatanud kohtumenetluse kuritarvitamise eesmärgil või pahatahtlikult. Need meetmed võivad vajaduse korral hõlmata **kahjutasu määramist kostjale**, karistuste määramist hagejale või kooskõlas artikliga 14 tehtud kohtuotsusega seotud teabe levitamise nõudmist.

Liikmesriigid võivad sätestada, et neid meetmeid käsitletakse eraldi menetlustes.

Artikkel 7

Aegumistähtaeg

Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad, mida kohaldatakse **sisuliste nõuete või** käesolevas direktiivis sätestatud meetmete, menetluste ja õiguskaitsevahendite kohaldamisega seotud hagide aegumistähtaegade suhtes. Kõnealuste eeskirjadega määratakse kindlaks, millal **aegumist**ähtaeg kulgema hakkab, nimetatud ajavahemiku kestus ja tingimused, mille alusel nimetatud **ajavahemiku** kulgemine katkestatakse või peatatakse. **Aegumist**ähtaja kestus ei ületa **kuute** aastat.

Artikkel 8

Ärisaladuste konfidentsiaalsuse säilitamine kohtumenetluste ajal

1. Liikmesriigid tagavad, et pooltel, nende esindajatel, kohtuametnikel, tunnistajatel, ekspertidel ja mis tahes isikutel, kes osalevad ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamisega seotud kohtumenetluses või kes pääsevad juurde dokumentidele, mis on sellise kohtumenetluse osa, ei ole lubatud kasutada või avalikustada ühtegi ärisaladust ega väidetavat ärisaladust, mille pädevad õigusasutused on vastusena huvitatud poole **nõuetekohaselt põhjendatud taotlusele** määratlenud konfidentsiaalse ärisaladusena, ja millest nad on saanud teada sellise osalemise või juurdepääsu tulemusel.

Esimeses lõigus viidatud kohustus jääb pärast kohtumenetluse lõppu kehtima. **Selline kohustus** langeb siiski ära mis tahes järgmise ajaolu esinemisel:

- a) kui lõplikus otsuses leitakse, et väidetav ärisaladus ei vasta artikli 2 punktis 1 sätestatud nõuetele;
- b) kui kõnealune teave saab aja jooksul üldteatavaks või kergesti kättesaadavaks isikutele ringkondades, kes tavaliselt sellist laadi teabega tegelevad.

2. Samuti tagavad liikmesriigid, et pädevad õigusasutused võivad poole nõuetekohaselt põhjendatud taotluse alusel võtta konkreetseid meetmeid, mis on vajalikud mis tahes sellise ärisaladuse või väidetava ärisaladuse konfidentsiaalsuse säilitamiseks, mida kasutati või millele viidati ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamisega seotud kohtumenetluse ajal. Samuti võivad liikmesriigid lubada pädevatel õigusasutustel võtta selliseid meetmeid omal algatusel.

Esimeses lõigus viidatud meetmed peavad sisaldama vähemalt järgmist võimalust:

- a) piirata kas osaliselt või täielikult juurdepääsu ärisaladusi **või väidetavaid ärisaladusi** sisaldavatele dokumentidele, mille on esitanud pooled või kolmandad isikud, nii et juurdepääsu omaks piiratud arv isikuid, tingimusel et vähemalt ühele isikule iga poole puhul, **tema asjaomasele juristile või esindajale menetlustes ja kohtuametnikele on** antud täielik juurdepääs sellisele dokumendile;
- b) piirata juurdepääsu kohtuistungile, mille käigus võidakse avalikustada ärisaladusi **või väidetavaid ärisaladusi**, ja nendega seotud dokumentidele või ärakirjadele, nii et juurdepääsu omaks piiratud arv isikuid, tingimusel et vähemalt ühele isikule iga poole puhul, **tema asjaomasele juristile või esindajale menetlustes ja kohtuametnikele on** antud täielik juurdepääs sellistele kohtuistungitele, dokumentidele ja ärakirjadele;
- c) teha kolmandatele isikutele kättesaadavaks mis tahes kohtuotsuse mittekonfidentsiaalne versioon, kust on eemaldatud ärisaladusi sisaldavad lõigud.

3. Lõikes 2 viidatud hagi rahuldamise või tagasilükkamise üle otsustamisel ja selle proportsionaalsuse hindamisel võtavad pädevad õigusasutused arvesse vajadust tagada õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, poolte ja asjakohastel juhtudel kolmandate isikute õigustatud huvisid ning ükskõik kummale poolele ja asjakohastel juhtudel kolmandatele isikutele tekkida võivat kahju, mis tuleneb sellise hagi rahuldamisest või tagasilükkamisest.
4. Isikuandmete igasugune töötlemine lõigete 1, 2, ja 3 alusel teostatakse kooskõlas direktiiviga 95/46/EÜ.

2. JAGU

AJUTISED MEETMED JA ETTEVAATUSABINÕUD

Artikkel 9

Ajutised meetmed ja ettevaatusabinõud

1. Liikmesriigid tagavad, et pädevad õigusasutused võivad ärisaladuse omaja taotluse korral teha otsuse väidetava rikkuja suhtes mis tahes järgmiste ajutiste meetmete ja ettevaatusabinõude kohaldamiseks:
 - a) ärisaladuse kasutamise või avalikustamise ajutine lõpetamine või keelamine sõltuvalt juhtumist;
 - b) õigusi rikkuvate kaupade tootmise, pakkumise, turuletoomise või kasutamise või õigusi rikkuvate kaupade sellistel eesmärkidel importimise, eksportimise või ladustamise keelamine;

c) rikkumiskahtlusega kaupade, sh imporditud kaupade konfiskeerimine või loovutamine, et takistada nende turuletulekut või ringlust.

2. Liikmesriigid tagavad, et õigusasutused võivad, alternatiivina lõikes 1 osutatud meetmetele, seada ärisaladuse väidetava ebaseadusliku kasutamise või avalikustamise jätkamise tingimuseks tagatiste esitamise, mille eesmärk on tagada ärisaladuse omajale hüvitis.

Artikkel 10

Kohaldamise tingimused ja kaitsemeetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et pädevatel õigusasutustel on artiklis 9 viidatud abinõudega seoses õigus nõuda hagejalt mõistlikkuse piires kättesaadavate tõendite esitamist, et õigusasutused saaksid piisava kindlusega veenduda selles, et ärisaladus on olemas, hageja on ärisaladuse omaja ning ärisaladus on omandatud ebaseaduslikult, ärisaladust kasutatakse või avalikustatakse ebaseaduslikult või on olemas ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamise oht.

2. Liikmesriigid tagavad, et pädevad õigusasutused on kohustatud hagi rahuldamise või tagasilükkamise ja selle proportsionaalsuse üle otsustades võtma arvesse juhtumi konkreetseid asjaolusid. See hinnang sisaldab asjakohasel juhul ärisaladuse väärtust, ärisaladuse kaitsmiseks võetud meetmeid või muid ärisaladuse erijooni, samuti kostja käitumist ärisaladuse omandamisel, kasutamisel või avalikustamisel, ärisaladuse ebaseadusliku kasutamise või avalikustamise mõju, poolte õigustatud huvisid ning mõju, mida meetmete määramine või tagasilükkamine võib avaldada pooltele, kolmandate isikute õigustatud huvidele, avalikule huvile ja põhiõiguste kaitsele.
3. Liikmesriigid tagavad, et artiklis 9 viidatud ajutised meetmed tühistatakse või tunnistatakse kostja taotluse esitamise korral muul viisil kehtetuks, kui:
 - a) hageja ei algata kohtumenetlust, mille tulemusel teeks pädev õigusasutus juhtumi kohta sisulise otsuse mõistliku aja jooksul, mille määrab meetmete kohta otsust tegev õigusasutus, kui see on lubatud liikmesriigi õigusega, või kui selline tähtaeg puudub, siis ajavahemiku jooksul, mis ei ületa 20 tööpäeva või 31 kalendripäeva, olenevalt sellest, kumb ajavahemik on pikem;
 - b) kõnealune teave ei vasta enam artikli 2 punktis 1 sätestatud nõuetele põhjustel, mida ei saa seostada kostjaga.

4. Liikmesriigid tagavad, et pädevad õigusasutused võivad määrata artiklis 9 viidatud ajutiste meetmete rakendamise tingimuseks, et hageja esitab piisava tagatise või sellega võrdväärse garantii selleks, et tagada tekitatud kahju hüvitamine kostjale ja asjakohastel juhtudel teistele isikutele, keda meetmed on mõjutanud.
5. Kui ajutised meetmed tühistatakse lõike 3 punkti a alusel, kui need aeguvad hageja tegevuse või tegevusetuse tõttu või kui seejärel leitakse, et ärisaladuse ebaseaduslikku omandamist, kasutamist või avalikustamist ei ole toimunud või sellist ohtu ei ole esinenud, on pädeval õigusasutusel õigus otsustada, et hageja maksaks kostja või mis tahes kolmandast isikust kannatanu taotluse alusel kostjale või kolmandast isikust kannatanule nõuetekohast hüvitist mis tahes kahju eest, mis sellised meetmed on põhjustanud.

Liikmesriigid võivad sätestada, et neid meetmeid käsitletakse eraldi menetlustes.

3. JAGU

MEETMED, MIS TULENEVAD JUHTUMI KOHTA TEHTUD SISULISEST OTSUSEST

Artikkel 11

Ettekirjutused ja parandusmeetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et kui võetakse vastu ärisaladuse ebaseaduslikku omandamist, kasutamist või avalikustamist kinnitav kohtuotsus, võivad pädevad õigusasutused hageja taotluse alusel nõuda rikkujalt järgmist:
 - a) ärisaladuse kasutamise või avalikustamise lõpetamine või keelamine sõltuvalt juhtumist;

- b) õigusi rikkuvate kaupade tootmise, pakkumise, turuletoomise või kasutamise või õigusi rikkuvate kaupade sellistel eesmärkidel importimise, eksportimise või ladustamise keelamine;
- c) nõuetekohaste parandusmeetmete võtmine seoses õigusi rikkuvate kaupadega.

2. Lõike 1 punktis c viidatud parandusmeetmed on muu hulgas:

- a) välja jäetud;
- b) õigusi rikkuvate kaupade turult tagasikutsumine;
- c) õigusi rikkuva omaduse eemaldamine õigusi rikkumatelt kaupadelt;
- d) õigusi rikkuvate kaupade hävitamine või asjakohastel juhtudel nende turult kõrvaldamine, tingimusel et selline meede ei kahjusta kõnealuse ärisaladuse kaitsmist;
- e) ärisaladust sisaldava või kasutava mis tahes dokumendi, eseme, materjali, aine või elektroonilise faili või selle osa hävitamine või asjakohastel juhtudel selliste dokumentide, esemete, materjalide, ainete või elektrooniliste failide või nende osade üleandmine hagejale.

3. Liikmesriigid **võivad sätestada**, et pädevad õigusasutused võivad õigusi rikkuvate kaupade turult kõrvaldamise otsust tehes ärisaladuse omaja taotluse alusel otsustada, et kaubad antakse üle ärisaladuse omajale või heategevusorganisatsioonile.
4. Õigusasutused annavad korralduse, et lõike 1 punktis c osutatud meetmeid kohaldatakse rikkuja kulul, v.a juhul, kui on konkreetsed põhjused seda mitte teha. Sellised meetmed ei mõjuta kahjutasu, mida tuleks ärisaladuse omajale maksta ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamise tõttu.

Artikkel 12

Kohaldamise tingimused, kaitsemeetmed ja alternatiivsed meetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et artiklis 11 sätestatud ettekirjutuste ja parandusmeetmete määramise taotluse kaalumisel ja nende meetmete proportsionaalsuse hindamisel on pädevad õigusasutused kohustatud võtma arvesse juhtumi konkreetseid asjaolusid. See hinnang sisaldab asjakohasel juhul ärisaladuse väärtust, ärisaladuse kaitsmiseks võetud meetmeid või muid ärisaladuse erijooni, samuti rikkuja käitumist ärisaladuse omandamisel, kasutamisel või avalikustamisel, ärisaladuse ebaseadusliku kasutamise või avalikustamise mõju, poolte õigustatud huvisid ning mõju, mida meetmete määramine või tagasilükkamine võib avaldada pooltele, kolmandate isikute õigustatud huvidele, avalikule huvile ja põhiõiguste kaitsele.

Kui pädevad õigusasutused piiravad artikli 11 lõike 1 punktides a ja b viidatud meetme kestust, peab selline kestus olema piisav selleks, et kõrvaldada igasugune äriine või majanduslik eelis, mille rikkuja võis saada ärisaladuse ebaseaduslikust omandamisest, kasutamisest või avalikustamisest.

2. Liikmesriigid tagavad, et artikli 11 lõike 1 punktides a ja b viidatud meetmed tühistatakse või tunnistatakse kostja taotlusel muul viisil kehtetuks, kui kõnealune teave ei vasta enam artikli 2 punktis 1 sätestatud nõuetele põhjustel, mida ei saa seostada kostjaga.
3. Liikmesriigid tagavad, et pädev õigusasutus võib selle isiku taotluse alusel, kelle suhtes võidakse tõenäoliselt kohaldada artiklis 11 sätestatud meetmeid, nõuda nende meetmete kohaldamise asemel kannatanule rahalise hüvitise maksmist, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:
 - a) asjaomane isik kasutamise või avalikustamise ajal **ei teadnud ega** asjaolusid arvestades ei pidanudki teadma, et ärisaladus omandati teiselt isikult, kes kasutas ärisaladust või avalikustas selle ebaseaduslikult;
 - b) kõnealuste meetmete täideviimine põhjustaks sellele isikule ebaproportsionaalset kahju;
 - c) rahaline hüvitis kannatanud poolele tundub põhjendatult piisav.

Kui artikli 11 lõike 1 punktides a ja b viidatud otsuse asemel määratakse rahaline hüvitis, siis ei tohi selline hüvitis ületada selliste litsentsitasude ja tasude summat, mis oleks tulnud tasuda, kui selline isik oleks taotlenud luba kõnealuse ärisaladuse kasutamiseks selle ajavahemiku eest, mille jooksul ärisaladuse kasutamine oleks olnud keelatud.

Artikkel 13

Kahjutasu

1. Liikmesriigid tagavad, et pädevad õigusasutused otsustavad kannatanu taotluse alusel, et rikkuja, kes teadis või oleks pidanud teadma, et ta tegeles ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamisega, peab maksma ärisaladuse omajale kahjutasu, mis vastab rikkumise tulemusel tegelikult tekitatud kahjule.

Liikmesriigid võivad **kooskõlas oma siseriikliku õiguse ja tavadega piirata** töötajate kohustust **hüvitada** oma tööandjatele **kahju** tööandjate ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamise eest, kui nad tegutsevad ettekavatsematult.

2. Kahjutasu määramisel lõike 1 kohaselt võtavad pädevad õigusasutused arvesse kõiki nõuetekohaseid tegureid, nagu negatiivseid majanduslikke tagajärgi, sh kannatanu saamata jäänud tulu, rikkuja teenitud mis tahes ebaõiglast tulu ja asjakohastel juhtudel muid kui majanduslikke tegureid, nagu ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamise tõttu ärisaladuse omajale põhjustatud moraalne kahju.

Asjakohastel juhtudel võivad pädevad õigusasutused kehtestada kahjutasu ka ühekordse maksena, võttes arvesse vähemalt selliseid elemente nagu litsentsitasude või tasude summa, mis oleks kuulunud maksmisele juhul, kui rikkuja oleks taotlenud kõnealuse ärisaladuse kasutamiseks luba.

Artikkel 14

Kohtuotsuste avaldamine

1. Liikmesriigid tagavad, et ärisaladuse ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamise kohta algatatud kohtumenetlustes võivad pädevad õigusasutused hageja taotluse alusel anda korralduse asjakohaste meetmete võtmiseks rikkuja kulul, et levitada teavet kohtuotsuse kohta, sh avaldada otsus kas täielikult või osaliselt.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 viidatud meetmed peavad tagama ärisaladuste konfidentsiaalsuse säilitamise vastavalt artiklile 8.

3. Kaaludes otsust lõikes 1 osutatud meetme võtmise kohta ja hinnates selle proportsionaalsust, võtavad pädevad õigusasutused arvesse seda, kas teave rikkuja kohta võimaldaks kindlaks määrata füüsilise isiku, ning kui jah, siis kas selle teabe avaldamine oleks põhjendatud, võttes eelkõige arvesse järgmisi kriteeriume: võimalik kahju, mida selline meede võib põhjustada rikkuja eraelu puutumatusele ja mainele; rikkuja käitumine ärisaladuse omandamisel, kasutamisel või avalikustamisel; ja see, kui suur on tõenäosus, et rikkuja jätkab ärisaladuse ebaseaduslikku kasutamist või avalikustamist. Samuti võtavad pädevad õigusasutused asjakohasel juhul arvesse **muid asjaolusid, eelkõige** ärisaladuse väärtust ning ärisaladuse ebaseadusliku **omandamise**, kasutamise ja avalikustamise mõju.

IV peatükk

Karistused, aruandlus ja lõppsätted

Artikkel 15

Karistused kõnealuses direktiivis sätestatud kohustuste täitmata jätmise eest

Liikmesriigid tagavad, et pädevad õigusasutused võivad määrata karistusi mis tahes isikutele, kes ei täida või kes keelduvad täitmast artiklite 8, 9 ja 11 alusel vastu võetud meetmeid.

Kehtestatud karistused sisaldavad võimalust määrata korduvaid karistusmaksid juhul, kui ei täideta meedet, mis on võetud vastu artiklite 9 ja 11 alusel.

Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Artikkel 16

Teabevahetus ja korrespondendid

Koostöö, sh teabevahetuse edendamiseks liikmesriikide seas ning liikmesriikide ja komisjoni vahel määrab iga liikmesriik ühe või mitu riiklikku korrespondenti, kes tegelevad käesolevas direktiivis sätestatud meetmete rakendamisega seotud küsimustega. Liikmesriik edastab riikliku korrespondendi või riiklike korrespondentide andmed teistele liikmesriikidele ja komisjonile.

Artikkel 17

Aruanded

1. Hiljemalt XX XX 20XX [kolm aastat pärast ülevõtmisperioodi lõppu] koostab Siseturu Ühtlustamise Amet (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) intellektuaalomandiga seotud õigusrikkumiste Euroopa vaatluskeskuse tegevuse kontekstis esialgse aruande suundumuste kohta kohtuvaidlustes, mis on seotud ning käesolevas direktiivis käsitletud ärisaladuste ebaseadusliku omandamise, kasutamise või avalikustamisega.

2. Hiljemalt XX XX 20XX [neli aastat pärast ülevõtmisperioodi lõppu] koostab komisjon vahearuande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta ning esitab selle Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Selles aruandes võetakse igakülgsest arvesse lõikes 1 osutatud aruannet.
3. Hiljemalt XX XX 20XX [kaheksa aastat pärast ülevõtmisperioodi lõppu] viib komisjon läbi käesoleva direktiivi mõju hindamise ning esitab aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Artikkel 18

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt XX XX 20XX [24 kuud] pärast käesoleva direktiivi vastuvõtmist. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 19
Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 20
Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud
liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja
